

Ga an Mdər Bəlatə ra

Laku tə madankyar a
nkamta COVID-19!

IASC
Inter-Agency Standing Committee

Hamta labar ar “Ga an Mdər Bəlatə ra”

Mdə tsabəla kakadu ngəni akwa paktəkər na ar Inter-Agency Standing Committee Reference Group on Mental Health and Psychosocial Support in Emergency Settings (IASC MHPSS RG). Kəthlər na ngəni mdə hara ni akira dlara na ar mji na akwa bwa zumzum akwa duniya, ka tsədiyeri zumzum tsuwa akwa Paktəkərayeri na ar IASC MHPSS RG, paktə ka mjir ya, mji na ana wul wul madankyar, mallumayeri ka madankyar akwa tsədiyeri da 104. Mdə kə ndikəi sur tsabtə labar akwa mnya ar Arabic, Nasara, Italian, French ka Spanish kamnyar ka mdə ngabəla suayeri natə madankyar a barari təbwər lapiyakur hankalada ka dzamər da akwa sakar shilkər COVID-19. Suayeri natə mda ahara gari atakər ni akwa labar ni mdə carbəlađa akwa amsa natə mdə wuta akwa sur tsab labar natə mdə ndikəi ni. Mdə kə ndikəi kakadu ngəni akwa lakur hamta simana aka madankyar akwa tsədiyeri hang na kəba ka COVID-19. Suayeri natə madankyar kə ngabəla, mjir ya adə ka mji na ana wul wul da mdə tsabta ka hara rubuta ata kəra simana ni.

Mji hang ta 1,700 na paktə ka madankyar, mjir ya, mji na ana wul wul madankyar ka malumayeri akwa duniya da kətə sakar da ka pəla alayeru laku natə da ana ngitə bwanir COVID-19 na mdlətə duniya. Usa ka hang ala madankyarayeri ngəni, mjir ya adə, mji na ana wul wul madankyar ka malumayeri ka kurir sur tsab labar ka hamta dlara akwa simana ngəni. Madankyar na akwa bwayeri zum zum akwa duniya an hara simana ngəni ka pakta ata kəma duku.

IASC MHPSS RG ni akwa usar Helen Patuck kamnyar rubutə simana ngəni ka dahayeri na akwa kakadu ni.

©IASC, 2020. This publication was published under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 IGO license (CC BY-NC-SA 3.0 IGO; <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo>). Under the terms of this licence, you may reproduce, translate and adapt this Work for non-commercial purposes, provided the Work is appropriately cited.

Baditari

“Ga an Mdər Bəlatə ra” an kakadu natə mdə rubuta ala madankyar na akwa duniya na kəba ka shilkər COVID-19 na mdlətə duniya.

“Ga an Mdər Bəlatə ra” ka mjir ya, mji na ana wul wul madankyar wala malumayeri kada karata ata kəma duku ka nkyar wala madankyar natə da adi hang wa. Mda adi hir wa ka madankyar kada karata kakadu ngəni da shida kula dlara ar mdər ya ada, mdər wul wul da wala maləm da. Kakadu na damwa na nkərbəla lakur nu ka kakadu ngəni naka thləma “Actions for Heroes” (mda asə tsabəla akəma) a dlara akwa ngabəla gariyeri ata kəra COVID-19, dlara aka madankyar akwa dzama, ka suayeri natə madankyar a hara akwa kakadu ni.

Fasari

Reference Group ka kər ni an na dəmha akwa mnya ar Arabic, Chinese French, Russian, ka Spanish.

Kara kəba ka IASC Reference Group na ar Mental Health and Psychosocial Support (MHPSS) (mhpss.refgroup@gmail.com) kamnyar pali akwa mnya ar hulfi na damwa. Shanga fasari natə mdə hara mda a vəta akwa website ar IASC Reference Group. Ma gə hara fasari wala gə hara kəthlər ka su na akwa kakadu ngəni, usa, kara səndə bu abbər:

- Mda adi zhar ngə wa kara vu logo ar vəi kəthlər nga (wala ar vəi kəthlər na kətə dunar hara kəthlər ni) ata kakadu ni wa.
- Ma gə hara kəthlər ka su laga akwa (i.e., pali rubutu ni wala daha na akwa), mda adi zhari kara vu logo ar IASC ni wa. Akwa kəlara kəthlər tə mda ahara ka kakadu ngəni, adi ncangtə abbər IASC kə kələngkər ka paktəkər laga, kariyeri wala kəthlərayeri wa.
- Kara wutə lasisi na ar fasari wala kəthlər ka kakadu ni tsu akwa wala kalkal ka Creative Commons license. Mda akwa hamta sauri ka CC BY-NC-SA 4.0 wala 3.0. Ngəni an lasisiyeri natə ga tsokta kara kəthlər kari: <https://creativecommons.org/share-your-work/licensing-considerations-compatible-licenses>
- Kara rubutə ngəni abbər adi ga an ka bikər pali mnya ni wa akwa hulfi na zum: “This translation/adaptation was not created by the Inter-Agency Standing Committee (IASC). IASC adika bikər su wala kalkalkur na akwa fasari/pali mnya ngəni wa. The original English edition “Inter-Agency Standing Committee. My Hero is You: How Kids Can Fight COVID-19! Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO shall be the binding and authentic edition.” Translators without Borders an pali akwa mnya Bura-Pabir ni.

Mayar Sara an akwa bəlatə ni kamnyar tsa an maya na bədakə ta shang ka tsa an maləm na dudu ka gwanikur ta shang akwa duniya. Amma wala mayar Sara tsa ada tsokta ka ngabəla kuzugur koronavairus wa.

“Məmməri tə tsa COVID-19 ni akwa ri?” Sara yu mayar ni.

“COVID-19, wala koronavirus ni, tsa rakka ka duna natə mbur ada tsokta ka wutə ka nca wa,” mayar ni pəla. “Amma ana yatədzi akwa buthla ka wacihi ar mji na ngawa, ka ma da kə tsukwar mji wala suayeri na kuzuhu ka da. Mji na ngawa da kəba ka dzikdziku paktə ka buthla ka nga bwani akwa hara mpika.”

“Antə mbur ada tsokta ka hara kuzugur ni wa kamnyar mbur ada tsokta ka wutə ni wa ni ya?” Sara yuta.

“Mbur ada tsokta ka hara kuzugari wa,” mayar Sara pəla. “Kamnyar ngəni ya bara kara ndzi ka lapiya, Sara. Vairus ni ana nki hulfur mji zumzum, antə wama a tsokta ka dlar mburu ka hara kuzugari. Madankyar da zum antə da ma da tsokta ka hara dlara. Doli kara nzi ka lapiya kamnyar shanga mburu. Ya bara kara nzi mdər bəlatə ra.”

Sara pipæi ata dægæl aviri antæ ta adi nga apa tsa mdær bæla mji wa sam. Tsa dametædzi. Tsa hira kata mwari akwa makaranta ada amma harharari. Ta hira kata kæba ka pazhiyeri ni amma ada hara wa. Sara hira ka koronavirus ni ade thliværantæ mjir duniya wa.

“Mjir bælatæ mji daka duna hang” tsa pæla ala kærni, tsa akwa hartæ ncari kamnyar ka tsa hen. “Mæri antæ yakari?”

Tæng dzot tsa nga kuraku laga akwa kækæ thlæmari akwa kuthlu ni.

“Wari anda ni?” Sara kalaktæ gari ni ka hankal.

“Mæri antæ ga abara kara nzi mdær bælatæ mji ri, Sara?” kuraku ni yu ni.

“Ya bara laku natæ ya pæla ala shanga madankyar na akwa duniya laku natæ da bælatæ kærda kamnyar kada bælatæ wama tsuwa...” Sara pæla.

“Antæ ga bara ki nzi alagæ mæri?” kuraku ni yuta.

“Ya bara su laga natæ a tsoktæ fæla... su laga naka kuraku ka duna... ka su laga natæ a tsoktæ dlara!”

Ka kuraku, tæng su laga pwa ata vi ni kasha...

"Gə wari?" Sara pəla ka dəffu.

"Iya an Ario," tsa pəla.

"Yadi taba wutə Ario wa," Sara pəla.

"Amma, ya adzi təng nang nang," Ario pəla. "I səbəla akwa dəffa ga."

"Ma I wutə nga... təng ya pəla ala shanga madankyar na akwa duniya ni su ata kəra koronavairus!" Sara pəla. "Ya tsokta ki nzi mdər bəlatə mji! Amma thləthlata, Ario, a hara ka mdə lungu ka koronavairus ni ya?"

"Sai ka iya, Sara," Ario pəla. "Suadiwa na tsokta ka digəi nga ma mwa ata kəma duku."

Antə Sara fəthlə hila Ario antə da fəla ka ləbəla akwa mbwa ni, ka mwari akwa kuta hyel. Da fəla ka mzhitə sasəlkayeri antə da thlawa thliya tsuwa.

Antə pci kə mbəla, da li akwa mtakəu na
bədaku, naka madanyar raka raka akwa huri ata
vi ni. Madankyar ni da hara kucali ka haptə tsi
aka Sara ka Ario ni.

“Maraba, lya an Salem!” pal akwa madashili
ni pəla. “Məri antə ga akwa hara azi? Sama,
ada hara ka mwa nzi ata kəma duku wa, doli
sai mwa thlata ciju apa mita pal akwa dabwa
mwa!”

“An su na səntə mburu azi!” Sara jaktə pəla.
“Iya an Sara, ngəni tsuwa an Ario. Gir səndə ya
abbər madankyar da tsokta ka bəlatə ntulur
da, pazhiyeri, mjir ya ada ka kəkayeri ada ta nki
koronavirus ya? Doli ka shanga mburu...”

“Kəcimta tsiya mburu ka shabul ka yimi!”
Salem pəla ka kumshi. “Yeru kə sənda, Sara.
Tsuwa, yeru ana buthla akwa bunja tsiya yeru
ma yeru ngawa - antə yeru akwa haptə tsi
amma yeru adena hau tsi ka mvwa yeru wa.
Yeru ana nzi akwa kuta kəi, amma yeru ana nzi
akwa kuta di naka mji hang... adi shanga mji
wa na ana nzi avvi.”

“Hmm, nughum iya tsokta ki hamta dlara,” Ario
pəla. “Da ada tsoktə wutə koronavirus ni wa,
amma... da tsoktə wutə ra! Kara fəlthla, amma
kara nzi ata japa bəbəkəi - kə mwantə mita pal
akwa dabwa da!”

Ario fəla akwa kuta hyel da ka
Salem ka Sara ata japa bəbəkari.
Tsa fəla ata kəra di ni antə ta
baitə hara kuraku ka ha! Salem
hara kuraku aka madankyar na
ata kusəl:

“Mwar giri kagir pəla ala mjir
kuta kəi, mbur a nzi lapiya ma
mbur nzi akwa kuta kəi! Mbur a
tsoktə wul wul nvwa mburu ma
mbur nzi avvi!”

Mji akwa ndatadzi ka su natə da
wuta. Da haptə tsiya da antə da
kələngkər ka mwari avvi aha da.

Ario jaktə fəla ciju akwa kuta hyel ni. Salem hara kuraku ar kucali. Anda ata hyel ni akwa kuta dlamba ka jilgi akwa fəla anda, ka pasenjayeri na akwa jilgi ni da akwa mamaki.

“Doli ka mji zhar hara lungu, apa kulini wa ma.” Salem pəla. “Mda a hartə dabwa mburu ka tsədi na damwa akwa duniya shang, antə doli ka wama nzi ata vi tə ta ata shang ga mjir da natə da hirdzi.”

“Kamnyar ngəni suayeri a nka apa da palisi,” Sara pəla. “Akwa thlivərantə ra saka laga.”

“A tsoktə thlivərantə mda ka ndatə ni ma suayer akwa palisi, Sara,” Ario pəla. “Ma i thlivəra, ya hara mpika ka hankal - antə ya mpikamta u'u!” Ario tsa hara mpikər u'u ollaga!

“Məmməri tə gir ana hara hutu ma gə nga thlivəra?” Ario yu da.

"I hira ki hara dzama ata kéra mdə laga natə tsa ana wul wul ra," Sara pəla.

"Wala iya ma, ya ana dzamər shanga mji na akwa dlarra ki nzi lapiya, apa kakayeri ana," Salim pəla. "Da adiwa kulini. Yada tsoktsa ki fahəda ata dzi wa kamnyar ya tsokta ki pusə alada koronavirus. Yeru ana mwari asəda kəlara sati ma kə kuri, amma adi kulini wa kamnyar doli ka mburu bəla lapiyakur ada."

"Ga atsokta kara kəga da ya?" Sara yu pazhir ni. "I diya!" Salim pəla. "Da ana kəga ra kəlara viri antə i tsuwa ya ana pəla alada shanga suayeri natə yeru ana hara avi aha yeru.

Ana vu da kada nga msəra, iya ma ana vu ra ki nga msəra."

"Apani diya suma adiwa ma mbur adena kəba ka mji natə mbur hirda akwa saka tə mbur hira wa apa kulini ni," Ario pəla. "Kə ncangtə abbər mbur hirda. A hara alagə msəra ma gə kəba ka mjir bəlatə mji na damwa ya?"

"I, usa!" Sara ka Salem pəla.

"Kalkal, pazhir na Sasha tsaka dlara ka duna hang," Ario pəla. "Ka mbur təra!"

Antə da li ata di ka mwari akwa di rakka laga. Nkwa laga abəla kuta kəi ni akwa nthlə pukdlər nfu. Saka tə tsa wutə Ario ka madankyar ni akwa nzi ata bəbəkari, tsa kumshi.

“Ario!” tsa kəga thləmari. “Doli ka mbur nzi ciju ka nvwa mburu apa ar mita pal akwa dabwa mburu, kamnyar ngəni ya hapta alagə tsı! Məri antə shanga giri akwa hara azi ri?”

“I ngatə gə fahəra saka tə gə pəla ali apani, Sasha,” Ario pəla. “I nga msəra laku tə mbura a hara gari kamnyar ka mbur ncangtə mbur hir nvwa mburu, ka sutə mbur akwa hara tsuwa. I hira ka pazhiyeri ana kada thliptə su ata kəra duna arnga natə gə kari na duna hang ni.”

“Məri an duna arna na hang ni?” Sasha pəla.

“Təng tə mdə laga akwa kuta kəir giri adı ka lapiya wa, ga ana nzi avi aha giri kamnyar ga ade titiləmta shilkər koronavirus ka mdə laga wa,” Ario pəla.

“I, Babar na, ta ata dəgələr ni sai saka tə ta wutə lapiya,” Sasha pəla.

"Amma adi hara mwavər wa! Yeru ana huri, ti susuma, mwari akwa faku na akwa kuta kəi ka yeru ana səm susuma ata kəma duku. Zamnayeri na ka iya ana tsukwa kuliyangā səlayeru kayeru bathla. Yeru ana karata kakadu antə ya tsokta ki ləkəma ka thliptə karata kamnyar saka laga ya adena mwari akwa makarata wa. Nzi avvi ni adi msəra wa kəma kəma ni, amma kulini suma adiwa."

"Ngəni adi kəlara saka wa antə ana nzi msəra wa, Sasha," Ario pəla. "Ga akwa bara laku natə ga gyal ka mji natə gə hirdə avi aha giri. Ngəni an su natə kə vu nga ka nzi mdər bəlatə ra!"

"Gə taba mpa ka mdə laga akwa kuta kəi gir ya?"
Salem yuwa.

"Yeru ana mpa saka laga," Sasha pəla. "Doli ka mburu jaktə hara kanadī, ka jaktə ngabəla su, ka hamta kanadi akwa kuta saka. Ngəni an duna na jiri, kamnyar a tsokta ka vu mburu gəga mji na damwa kada nga msəra. Ya bara ki jaktə wutə saka na damwa natə ya nzi i duku. I hira ki bathla ka hara ha i duku surna! Ya ana kəga pazhiyerna saka laga tsuwa..."

"Amma, Ario, məmməi mji na tə da ciju ka kəi wala da adika kəi wa fa?" Sara yuwa.

"Ngəni yuwa na kalkal, Sara," Ario pəla.
"Nzi ka mbur mwara pakəbəla."

Antə da pəla sai danzi aka Sasha antə da mwari kara
badita. Shambar ni kə nka gərgər saka tə da li ata vi laga
na dədəgəl na kwar kwara ka yimir manda.

Da wutə kampu laga nghyənghyari ka mji. Bzərnkwa laga wutə da antə ta hpta alada tsi.

“Usa Ario, kə hara ali msəra tə i wutə nga ka damwa!” tsa pəla. “Mbur a nkərtə ka mbur nzi ciju apa mita pal akwa dabwa mburu, kamnyar ngəni mbur ahara gari ahani. Amma i hira ki wutə pazhiyeri nga! Thləmi Laila.”

“Usa Laila! Iya an Sara, ngəni Salem,” Sara jaktə pəla. “Ngəni kə ncangtə abbər ga bara kara bəlatə kər nga ta nki koronavairus. Məri antə gir ana hara na damwa?”

“Yeru ana kəci tsiya yeru ka shabul ka yimi!” Laila jaktə pəla.

“Ga ana buthla akwa kuta bunja tsiya gə ya tsuwa?” Salem yuwa.

“Ga a tsokta kara ncangta ala mburu laku tə ga akwa hara ya?” Laila jaktə pəla. Antə Salem ncangta alada.

“Shanga mburu akwa nkərtə ka nzi katsəla, amma i dametədzi ata kəra su laga,” Laila pəla. “Mbur a tsokta ka hara gari ata kər ya? I ngatə mdə laga tsa ngawa antə ta mti antə ngəni thlivərantə ra. Jiri ya abbər mji da tsokta mti kamnyar koronavairus ya?”

Ario nggingya antə tsa nzinzi ata di ka kujivari.

“I, mjir bəlatə mji, su ni bəlin,” Ario pəla. “Mjiyer laga da adena taba hara ngawa wa, amma mji laga da tsokta ka hara ngawa, bwa duku tsuwa da a tsokta kada mti. Kamnyar ngəni doli ka mbur vədzə hankal ka mji na halhala, gəga mji natə daka shilkə na damwa, kamnyar da nki shilkə kasla. Saka laga ma yeru akwa nga thlivəra, wala apa mbur a kəba ka su na dimi, a dlara ma mbur hara dzama ar vi na bdaku akwa dəffa mburu. Gir a bara ka gir nkərtə ngəni ka iya ya?”

Shanga da pəla i, antə Ario yu madankyar ni kada hartə nca da ka hara dzama na ar vi natə da akwa wul a nzi bdaku.

“Kagir vədzə hankal aka su natə gir a dəngta wala saka natə gir nga gir ata vi na bdaku,” Ario pəla.

Antə ta yu da məri antə da tsoktə wutari, su natə da tsoktə ngatari, ka su natə da tsoktə shurari ata vi na bdakə ni. Tsa yuwa wala adi mdə laga natə da hira kada kəga ni ka si ata vi na bdakə ni ka su natə da a bara kada hara gari ata kər.

“Gir a tsokta kagir mwari ata vi na bdaku kəlara saka tə dəffa gir bzi wala gir akwa thlivəra,” Ario pəla. “Ngəni an dunar giri na ola, antə gir a tsokta kagir pəla ala pzhiyeri giri ka mjir kuta kəir giri. Antə kagir dəngta abbər yakwa dametədzi ka lapiyakur giri, mji hang ma tsu apani. Ngəni a hara dlara tsuwa.”

Leila pəla, "Shanga mburu a tsokta ka mbur wul wul nvwa mburu."

"Ngəni jiri, Leila," Ario pəla. "Mbur a tsokta ka mbur wul wul nvwa mburu, walaba mbur ata vi madəri ma. Ga a bara kara nu yeru ya akwa lungu tə yeru a hara na mbili ni ya?"

Leila thlamta sauri abbər ka tsa lungu ka Ario gəga pazhiyeri ni na bəlin ni. Sara kə nga msəra kamnyar Laila a nu da kamnyar tsa sənda abbər saka laga doli ka mbur dlar nvwa mburu. Da fəl ka hankal, kula hara gari, amma Laila kə sənda abbər pazhiyeri ni na bəlin ni da hirni ka duna.

Da sə wutə gar naka amzəkəla, antə Ario pwa akwa kuta di laga na rakka. Madankyar amma da adi hang wa da akwa gyal akwa zərgəu.

“Ario!” Pal akwa da kəga thləmari, akwa haptə ala tsi.

“Hello, Kim,” Ario pəla. “Wama, ya bara ka gir mwari asə pazhiyeri na natə da kəba ka koronavirus, antə da sə wutə lapiya.”

“Su ni məmməri apani ni?” Salem yuwa.

“Yakwa buthla antə dzi ana hara gərgər saka laga. I kə ghəri har ma yada hir ki hara huri wa na ar vir ido laga,” Kim pəla. “Amma ikə heni sosai mjir kuta kəir na tsuwa dakə wul wulra bdakə ka duna. Laga akwa nca mjir ya ayeru gəga kəkayeri ar yeru sai tə da mwari akwa mbwa kuzugu. Mallumayeri na ar bəla lapiyakur da akwa wul wul da ka kətadzi, ka mjir zara tsuwa da akwa dlar yeru avi aha yeru. Aghəla sati ido laga, yeru sə wutə lapiya tsuwa.”

"I pazhir Kim," pal akwa nca madankyar ni pëla. "Kamnyar tə Kim kə nki koronavirus, yeru adi zhar nzi pazhi wa - walaba yada tsoktə këba ka tsa wa. Ya di taba ngëla wul wul ni wa amma kulini yakwa nga msëra kamnyar yeru a tsoktə kayeru huri ka damwa!"

"Saka laga ni su natə mbur a hara tə mburu pazhiyeri an ka mbur bëlatə nvwa mburu," Ario pëla. "Walaba apani ni an ka mbur ade mwari asə nvwa mburu wa na ar saka laga."

“Mbur a tsoktə hara suayeri laga ala nvwa mburu,” Leila pəla.

“Antə vir laga, mbur a tsokta ka mbur huri ka damwa ka jaktə nka akwa makaranta apa waci,” Salem pəla.

Sakar ləha kə hara, saka kə hara antə Sara pəla sai danzi aka pazhiyeri ni na bəlin ni. Da hara alkawal ala nwada abbər da ada fwari ka su na wakata akwa dabwa da ni wa.

Sara adi nga msəra wa kamnyar nughum da ada tsokta ka kəba ka damwa azi kuzuhu wa. Amma dəffari kə pwi tə ta dangta su tə pazhir Kim pəla ni. Kamnyar tə ga ada tsokta ka kəba ka mji wa, adi ncangta abbər kara zhar hirda wa.

Ario mwantə shanga da avi aha da, ta səkə sai tə Sara heni kwapu ta təra.

“Mbur a tsoktə hara apani dəpə ya?”
Sara yu ni.

“Awo Sara, kuli saka natə ga a nzi akwa kuta kəi,” Ario pəla.

“Kara dəngtə labar mburu. Ga atsokta kara bəlatə mji natə gə hirda ma ga ana kəci tsiya ga ka nzi avviya. Ya ada taba nzi ciju wa. Ga a tsokta kara mwari ka iya kəlara saka tə ga bara mwari ata vi laga na bədaku.”

“Ga an mdər bəlatə ra,” tsa pəla ka hankal akwa dəffari.

“Gə ma ga an mdər bəlatə ra tsuwa, Sara. Ga an mdər bəlatə shanga mji natə gə hirda,” tsa pəla.

Sara kə heni antə tə tsa thlatu kurir virari,
Ario kə kurtə ka təra. Antə tsa təra mwari ata
vi na bdaku ka hara ala gari, antə tsa daha
shanga su natə ta wuta ka thlipta vir natə
da kəba ni. Ta hui ka mwari asə mayar ni ka
daha ni kamnyar kata na ala labar ni.

"Mbur a tsokta ka mbur dlar mji kada
nzi ka lapiya, Mama," tsa pəla. "I kəba ka
mjir bəlatə mji da hang akwa kəbar na ka
pazhiyeri na!"

"Ayah Sara, jira ga!" mayar ni pəla.
"Adi mjir bəlatə mji na akwa bəlatə mji ta da
nki kororanvairus, apa mjir bəla lapiyakur.
Amma gə dəngta ali abbər shanga mburu a
tsoktə nzi mjir bəlatə mji, kəlara viri, antə
mdər bəlatə ra na ola an ga."

